

ko drevesc, ki so zrasla v trdna drevesa z močnimi, odpornimi koreninami. Moje privrženosti bistvenim rečem tega sveta, moje ljubezni do ljudi in do zemlje, do vsega okoli mene, so bile večje kot človeški spodrsaljaji, na primer odnos do žene, ki je nisem mogel osrečiti. Če bi tehtal, bi se ne nagnilo zoper mene, čeprav morada tudi ne visoko v moj prid. Toda kdo je tako poln napuha, da bi smel to pričakovati? Jemal sem in jemali so mi, a sem dajal, ne da bi pričakoval povrnitev. Vse to vidim šele zdaj. Se mi odpira in jasno kaže zdaj, ko sem se pregrizel skozi vse dobro in hudo v svojih sedmih desetletjih. Tehnica je nihala, a moram v svoje zadovoljstvo reči, da se je uravnovešala in uravnovesila. Doba čakanja se je pokazala le kot sklenitev kroga, ki pa bo lahko prenesel še marsikatero vpetost in ga bo še mogoče napeti, vključil bo še nove trenutke, zlasti trenutke osrečeva-

nja tistih, ki so tega vredni, ker so bili mogoče prikrajšani. Sam ne bom več vsrkaval, pač pa le še oddajal.

In Ambrož Kunej v svoji samoti ve, kako dragoceno je to in da je vsaka minuta zato lahko bogatejša kakor ura ali dan.

Veliko je vredno, kadar poslavljanje ni slovo, še posebej ne takšno, kot je v navadi; kadar je skrbno pripravljeno srečanje s seboj zaradi ponujene roke drugim, da bi jim bila prihranjena kakšna odvečna pot, bolečina, ovinek, zmota.

Anton Ingolič je to storil. Bralci morajo knjigo samo vestno prebrati. Svojo značilno vestnost pa je pisatelj potrdil v tej knjigi z dodano natančno bibliografijo zadnjega desetletja in s prikupnim avtobiografskim zapisom, ki dopolnjuje knjigo *Moje pisateljstvo*, izšlo pred devetimi leti.

Nada Gaborovič

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V dvojni številki reških Dometov (2–3) piše Bojan Borstner o nujnosti naravnih zakonov, pri tem pa namenja posebno pozornost teoriji, po kateri je naravni zakon razmerje med univerzalijami, jo vzporeja z nasprotnimi teorijami in jo brani. Nenad Smokrovič piše o mejah teorije minimalne racionalnosti in o teorijo vzporeja s teorijo idealne racionalnosti. Zoran Pokrovac je napisal oceno knjige *Subjekt v demokraciji*, ki sta jo v Ljubljani objavila Tomaž Mastnak in Rado Riha. Zoran Pokrovac je med drugim zapisal: »To je prva številka zbornika *IMS Anals*, ki bi moral v prihodnje redno izhajati. Anali izhajajo v angleškem jeziku, razpošiljanje naj bi v kratkem prevzel nizozemski posrednik, tako da je mogoče pričakovati tudi dober sprejem na tujem trgu. *Anali* bodo glede na pisce, ki objavljajo v prvi številki, in napovedano zasnovi gotovo izzvali pozornost. V predgovoru urednikov bere-

mo, da kanijo *Anali* imeti mednarodni pomen in da bodo obravnavali glavna vprašanja tekoče debate na področju družbene in politične teorije ter da bodo most za nadaljevanje in razvijanje teoretskega razpravljanja med Vzhodom in Zahodom. Torej gre za nadaljevanje in razvijanje mednarodne dejavnosti Inštituta za marksistične študije, ki je v Sloveniji že prinesla lepe sadove, hkrati pa je spodbudno delovala tudi na nekatere zahodne pisce. Vendar *Anali* ne želijo biti samo posrednik med Vzhodom in Zahodom. Želijo zagotoviti prostor za tiste družbene in politične izkušnje, ki so bile iz različnih razlogov ali celo brez razloga odrinjene stran ali prezrte v vhodnih in zahodnih razčlenjanjih in razmišljanjih... Že bežen pogled na prvo številko *IMS Anals* priča, da je to publikacija, ki bo, upajmo, zapolnila veliko praznino, kakršna je v jugoslovanskih družbenih vedah že dalj časa, praznino, na katero kaže, da ni časopisa, ki bi razvijal enakopraven dialog med domačimi in tujimi pisci o temah, ki so tudi v središču med-

narodnih razprav,« piše med drugim Zoran Pokrovac v reških Dometih.

*

V peti številki reških Dometov piše Marinko Učur o jeziku in logiki v osnutku dopolnil k ustavi Hrvaške in še posebej o pomanjkanju nomotehničnih rešitev. Pisec obravnava predvsem jezikovni, logični in ciljni vidik besedil v dopolnilih. Petar Šarčević je napisal sestavek o zunanjem dolgu in opozarja na dva pravna ozira, ki ovirata rešitev dolžniške krize: rast realnih obrestnih mer ter nestalnost v gibanju valutnih tečajev. Ivan Padjen piše o vladavini dela in posega v sestavo mednarodnega prava.

*

Življenje se je popolnoma spremenilo – s tem naslovom je 443. zvezek Letopisa Matice srpske prinesel odlomek iz nedokončanega romana *Apokalipsa vsakdanjosti*, ki ga je napisal Vitomil Zupan. Prevedel ga je Gojko Janjušević. Aleksandar M. Petrović piše v razpravi *Previdnost in razbiranje lepote v spevih Žarka mikrokozmosa* o sodobnosti in vsečasnosti tega Njegoševega dela. *Osvajanje poguma* pa je naslov sestavka, ki ga je Miroslav Egerić napisal o temah iz vojne in revolucije v pripovedih Iva Andrića.

*

V dvojni številki skopskega časopisa *Razgledi* je Eftim Kletnikov objavil prevode trinajstih pesmi spod peresa Gregorja Strniša. Ilija Čašule se je pogovarjal z avstralskim književnikom Thomasm Shapcottom, dobitnikom Zlatega venca na letošnjih Struških večerih poezije. Z naslovom *Reprezentativen izbor* piše Ljuben Paunoski o enajstih sodobnih makedonskih likovnih umetnikih, ki so razstavljali v ljubljanski Mestni galeriji. »Kakor že,« piše med drugim Ljuben Paunoski, »tveganje, ki sta ga prevzeli nase in s kakršnim so se strinjali tudi

umetniki, je bilo pri tem podvigu z uspehom obvladano, vsaj doslej, in do razstave je prišlo, čeprav sta kot organizatorja na ravni institucij Mestna galerija iz Ljubljane in Umetnostna galerija iz Skopja. Obisk in odmev občinstva kot prvi merili za sprejem razstave pričata, da je zares pritegnila njegovo zanimanje. Izbor umetnikov in del, ki so ga opravili galeriji in uradni komisar razstave, je vodilo merilo – preverjena kakovost, v katero najverjetneje zaradi tehničnih razlogov niso uvrščene nekatere že preverjene vrednosti najizrazitejših primerov v sodobnih likovnih težnjah v Makedoniji. Pri tem ne gre pozabiti tudi komercialne narave razstave. Ta bo pritegnila tudi zanimanje likovnih kritikov tako zavoljo razčlenjanja in odkrivanja likovnih vrednosti kakor zaradi tega, ker je bilo nekaj prizadevanj, ki jih ponuja ta razstava, nekdanj navzočih, ali pa še ostajajo tudi v slovenskem kulturnem prostoru, a kažejo na drugačen pristop in na slabši odziv. To je posebno značilno za določene smeri pri fantastičnosti in nadrealizmu, saj tudi po mnenju samostojnega likovnega kritika Braneta Koviča, ki je govoril, ko so odprli razstavo, skorajda niso zaživele, »medtem ko je bil koloristični ekspresionizem zamenjan z ekspresionizmom v risbi in zamisli,« piše med drugim Ljuben Paunoski v skopskih *Razgledih*.

*

V šesti številki bratislavskega časopisa *Slovenské pohľady* objavlja Gustáv Murín novelo z naslovom *Po šoli*. Sláva Manhardtová piše o cvetniku proze jugoslovanskih Slovakov *Globoke kolesnice*, ki ga je sestavil Michal Harpán. Manhardtová piše v predstavitvi z naslovom *Antologija »jugopripovedi«* med drugim tudi to: »Založniško uredniško dejanje pri uvrstitvi naslova *Globoke kolesnice* je vidno takoj na prvi pogled, saj se je z njim zapolnila opazna vrzel »bele lise« na literarnozgodovinskem zemljevidu slovaške umetniške proze. Knjiga sezna-

nja bralca s kronološko izdelanim izborom pripovedniške ustvarjalnosti književnikov – Slovakov, ki živijo v Jugoslaviji – rojenih še v drugi polovici minulega stoletja do njihovega najmlajšega predstavnika, katerega rojstni datum sodi v leto 1956. Michal Harpán, sestavljalec in avtor, je dobesedno k slehernemu izmed dvajsetih književnikov pripel kratek medaljonček s temeljnimi podatki o delu in življenju. Publikacija daje dokaj celovito podobo o tem, kako se je »jugopripoved« oblikovala po izrazu in v snovi, »piše med drugim Sláva Manhardtová. Valér Mikula pa je prispeval kratek zapis o slovaškem prevodu knjige z naslovom *Opis smrti*, ki jo je napisal David Albahari, prevedla pa Gabriela Dudkova; izšla je v Novem Sadu. »Albaharijevi opisi«, piše med drugim Valér Mikula, »so poskus zaokrožiti nekaj (svet, življenje?), kar razpada in česar morda nikoli ni bilo razen kot začasno – naše dolžnosti (tudi z izrazoma naše »upanje in strah«) pa velja neprestano obnavljati vsaj kot tukajšnja začasnost. Albahari to počne z vsemi dostopnimi literarnimi sredstvi – iz svetovne proze pa mu je dostopno pomembno množstvo stvari (in postopkov), tudi za našega, v vato ovitega bralca lahko njegova besedila (mogla bi, če bi takšno slovaško knjigo pri nas prodajali) ponudijo predstavo o pretirani literarnosti. Toda kaj pa če tako imenovana

literarnost ni nič drugega kot izraz spoznanja, da ne zadošča samo prepričljivo odmotavati stalno nove niti pripetljajev z neskončnega (?) klobčiča življenja, ampak da je treba poskusiti vplesti se v njihove (tudi že v tiste doživete) zglede, ki bi imeli večjo informativno vrednost kot življenje samo?« se med drugim sprašuje Valér Mikula v Slovenskih pohl'adyh.

Sedma številka bratislavskega časopisa Slovenské pohl'ady, ki ima sicer precej prispevkov ob dvestoletnici francoske revolucije, prinaša prigoden zapis Zuzane Bartošove ob osemdesetletnici slovaške slikarke Ester Šimerove. Stanislava Chrobáková piše v sestavku z naslovom *Med nežnostmi je grobost resnice* o slovaški poeziji v lanskem letu. Martin Homza ocenjuje četrto pesniško zbirko Jána Zamborja, *Polni dnevi*.

Krog vprašanj in odgovorov je naslov sestavka Igorja Hochla, ki piše o poeziji Vlastimila Kovalčika v sedmi številki bratislavskega Romboida, v njem je tudi nekaj prispevkov ob dvestoletnici francoske revolucije. Vladimir Fulka piše v prispevku z naslovom *Svet glasbe* o prozi Vincenta Šikula. Peter Karvaš objavlja novelo *Stvar, ki nima nikakršne logike*.

Fr. A.